

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Casparis Ziegleri De Episcopis eorumq[ue] juribus,
privilegiis, & vivendi ratione, Liber Commentarius**

Ziegler, Kaspar

Norimbergæ, 1686

VI. De Patriarchis in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61543)

XXXVII. Ut in compendium contrahamus, quæ prolixè hæcenus diximus, facillè hinc patet, non substituisse ministros Ecclesiæ in primis illis ἱερατικῶν κατὰ λόγους gradibus, quos ipsos etiam consuetudine invaluisse ostendi, sed inter ipsos etiam Episcopos novas introduxisse differentias. Qui primus & summus gradus erat Sacerdotum, is ultimus & infimus fiebat Episcoporum. Primus presbyter dicebatur Episcopus: primus Episcopus metropolita: primus metropolita patriarcha. Ut primum Episcopus inter Sacerdotes tenebat, sic inter Episcopos metropolitani, inter metropolitanos patriarcha. Episcopus dicebatur primi ordinis presbyter & primus Sacerdos; reliqui presbyteri, secundi ordinis Sacerdotes: ita & Metropolitanus primæ sedis Episcopus, & primus Episcopus, reliqui comprovinciales Episcopi dicebantur secundæ sedis Episcopi. Atq; sic etiam subjectionis ordo observabatur, ut presbyter subesset Episcopo, Episcopus Metropolitano, Metropolitanus Patriarchæ, totidemq; in iudiciis Ecclesiasticis formabantur instantiæ, ut si in Episcopi iudicio gravatus quis fuisset, ad Metropolitanum & ab hoc ad Patriarcham provocare posset.

XXXVIII. Hinc adeo tres habemus ordines Episcoporum. Primi simplices sunt, & nomen retinent, & præsumunt presbyteris. Secundi dicuntur Metropolitanus & aliquando Archiepiscopus, & præsumunt provinciæ, in quâ plures sunt Episcopi. Tertii dicuntur Patriarchæ, qui integræ dicecesi ex pluribus provinciis constanti præfecti sunt. Sed quid est, quod ait Isidorus apud Gratianum *c. clericos dist. 21. Ordo Episcoporum quadripartitus est: id est in Patriarchis, Archiepiscopis, Metropolitanis, atq; Episcopis*, atque Archiepiscopum deinceps describit, quod sit summus Episcoporum, quodq; præsideat tam Metropolitanis, quàm cæteris Episcopis? Hunc nodum ut solvat Petrus de Marca *dissertat. de primatib. n. 48.* respondet, Isidorum loqui juxta disciplinam seculi sui. Vixit autem ille seculo Christiano septimo. Sed jam ante, uti supra memoravi, ab Justiniano Imperatore insigni dignitate auctus fuit Episcopus Justinianæ primæ, dum in Archiepiscopum promotus & supra sex Metropolitanos evectus fuit. Hoc enim exemplo Archiepiscoporum ordo Metropolitanorum ordine superior factus est. At si dicendum, quod res est, videntur tales Archiepiscopi in Patriarcharum ordinem ascendisse, nec aliud, nisi nominis discrimen inter eos fuisse.

CAP. V.
De Patriarchis in genere.

I.

Patriarcha novum quidem & græcum est vocabulum. Et est is, qui patrum, hoc est, pontificum princeps & primus est, inquit Joh. Altenstaig in *Lexic. Theol.* Id vero adeo novum esse nequit, quod à Scripto-

K

ribus

ribus Novi Testamenti usurpatum fuit. Ita enim vocatur David, *Act. II, 29.* ita etiam filii Jacobi *Act. VII, 8. § 9.* ita Abrahamus, *Hebr. VII, 4.* Utitur eo etiam Tertullianus *lib. 2. c. 12. ad nation.* dum gentilium fabulas & *Ἰεσοφίας* perstringens, Saturnum, Patriarcham deorum vocat. Item quando *lib. adversus Hermog. c. 8. § lib. de anima c. 3.* Philosophos Patriarchas hæreticorum appellat. Ipsa verò etiam derivatio vocabuli non satis commoda videtur, quanquam ei Syrorum & Arabum interpretatio adsistat, uti eam refert Johannes Seldenus *comment. in Eutychii orig. Eccles. Alexandr. pag. 13.* Non enim *πατριάρχης* istud vocabulum descendit, sed *πατριάρχης*. *πατριάρχη* autem ut & *πατριάρχης* universam gentem aliquam sive regionem ac plurimum sub uno capite ac Rectore provinciarum complexionem significat apud Græcos. Quemadmodum & alias integra aliqua familia *πατριάρχης* nomine venit, cujus respectu generis autores, à quibus unaquæque familia nomen acceperat, apud Judæos *πατριάρχης* dicti fuerunt, uti notat Henricus Valefius *ad Euseb. lib. 1. c. 7.*

II. Communis verò eruditorum hodiè sententia est, nomen istud in Ecclesiâ Christianâ inolevisse demum circa initia seculi quinti, & ex Synagogâ Judaicâ suos primùm retulisse natales. Habuerunt enim Judæi dispersi celebrioribus in locis suos veluti principes atque præfectos, quos Patriarchas vocarunt, ut Alexandriæ, itemq; apud Babylonios & Tiberiadenfes, qui vicissim suos habebant Assesores, quos Apostolos dicebant. Talis Judæorum Patriarchæ meminit Hadrianus Imperator *in epistola ad Severianum Consulem* apud Vopiscum *in Saturnino*: Creberrima ejus mentio occurrit in Codice Theodosiano, ut *l. 10. de jurisdic. l. 1. 2. 8. 11. 13. 14. 15. 17. 22. § l. fin. de judæis, Cælic. § Samar.* Meminerunt etiam Origenes, Epiphanius, & plures alii. Ex quorum omnium collatis sententiis discere licet, magno in honore eos apud ipsos Christianos Imperatores habitos, tum & illustres, spectabiles atque clarissimos sæpè dictos fuisse. Eorum arbitrio Synagogæ paruisse, constitutosq; ab his primates legis Judaicæ, h. e. Archisynagogos & presbyteros, cæterosq; qui in ejus religionis Sacramento versabantur. Aurum coronarium insuper per Apostolos suos exegisse, & dignitatem eam hereditario jure ad posteros transmisisse. De quibus omnibus eruditè differenter videri possunt Jacobus Gothofredus *ad d. l. 1. C. Th. de Juda.* Johannes Seldenus *comment. ad Eutychii orig. Eccles. Alexandr. p. 9. seqq.* Franciscus de Amaya *ad l. un. C. de aur. coronar. lib. X.* Isaac, Casaubon. *exercit. 14. adv. Baron. n. 2.* Dionys. Petav. *ad Epiphan. pag. 55.*

III. Desierunt isti Judæorum Patriarchæ post annum Christi CCCCXV. uti ex *l. 22. § l. ult. C. Th. eod.* colligit Jacobus Gothofredus, sive quod extincta esset stirps Patriarchalis, sive quod Patriarcharum & in primis Gamalielis improbitas tanta fuerit, ut tolerari amplius ab Imperatoribus haud posset. Et ab eo tempore nomen hoc Christianorum Archiepiscopo-

episcopis communicari cœpit, & quidem Orientalibus primùm, quibus nota erat Patriarcharum apud Judæos dignitas, cùm Occidentales Judæi nullos tales habuerint Patriarchas, uti optimè observat, & textum in l. 16. c. Justin. de jud. ex Codice Theodosiano emendat Petrus de Marca de concord. Sacerd. & imp. lib. 1. c. 3. n. 5. eumq; secutus Jacobus Gothofredus add. l. 1. & l. ult. C. Th. eod. Neq; audio, si quis Anacleti Pontificis Romani epistolas Patriarcharum Christianorum mentionem facientes mihi obvertat, quia, ut supra dixi, nulla planè earum, utpote supposititiarum & ab impurissimo mangone confictarum, potest esse autoritas. Seculo adhuc tertio nulli, nisi inter hæreticos, fuerunt Patriarchæ, uti patet ex verbis Hieronymi epist. 54. Apud nos Apostolorum locum Episcopi tenent, apud eos (Montanistas nempe) Episcopus tertius est: Habent enim primos de Pepuza Phrygia Patriarchas, secundos, quos appellant Cenones, atq; ita in tertium, id est, penè-ultimum locum Episcopi devolvuntur, quasi inde ambitiosior religio fiat, si quod apud nos primum est, apud illos novissimum sit.

IV. Primus inter Ecclesiæ Doctores, Christianorum Patriarcharum mentionem facit Socrates bist. Eccles. lib. 5. cap. 8. sed, ut videtur, in significato planè alio & diverso. Vixit autem is seculo quinto, circa annum CCCXXL. Ejus verba hæc sunt: Sed & Patriarchas constituerunt (loquitur de Concilio Constantinopolitano I. Oecumenico secundo celebrato anno CCCLXXXI.) provinciarum divisione factâ, ita ut nullus Episcopus ultra propriam diœcesin alienas Ecclesias invaderet. Id enim antea propter persecutiones promiscuè factum fuerat. Et Nestarius quidem regiam Urbem & Thraciæ provincias sortitus est, Helladius verò, qui Casareæ Cappadociæ post Basilium erat Episcopus, Ponticæ diœceseos Patriarchatum obtinuit, & unâ cum illo Basilii frater Gregorius, Episcopus Nyssæ, quæ & ipsa Urbs est Cappadociæ, & Otrejus, Episcopus Melitine in Armeniâ. Asiæ autem diœceseos Patriarchatum sortitur Amphilocheus Iconii & Optimus Antiochiæ Pisidiæ Episcopus. Egypti Ecclesiarum administratio Timotheo Alexandria Episcopo attributa est. Orientis autem Ecclesiarum regimen & curam Episcopis illius regionis commiserunt, Pelagio scil. Laodiceæ & Diodoro Tarsi Episcopo, servatâ tamen honoris prærogativâ Antiocheni Ecclesiæ, quam quidem prærogativam Melitio tunc præsentî tribuerunt. Acta hujus Concilii desiderantur, nec præter canones quicquam ferè superest. In secundo autem canone, quem hic intendit Socrates, sed nec in reliquis, ulla fit mentio Patriarcharum, ut credibile sit, Socratem ex fux ætatis disciplinâ verba adhibuisse. Nec profectò tales intellexit Patriarchas, quales communiter per vocabulum istud concipi solent, quorum scil. unus tantùm in unaquâq; diœcesi regimen Ecclesiasticum tenet & gubernat. Quia enim plures in unâ diœcesi conjungit, v. g. in Ponticâ diœcesi Helladium & Gregorium; in Asiânâ Amphilocheum & Optimum; satis inde apparet, non de veris atque Ordinariis Patriarchis eum locutum

fuisse, in eo scilicet sensu, quo paulo post Socratem, Patriarcharum nomen apud Scriptores Ecclesiasticos invaluit. Et oppidò hinc decipiuntur illi, qui crassum hunc Socrati errorem impingunt, ac si Patriarchatus à Synodo Constantinopolitanâ institutos esse scripserit, & quidem ita, ut in Ponticâ diœcesi tres Patriarchæ, in Asianâ duo, in Oriente itidem tres regimini Ecclesiastico præesse debeant. Id quod non ipsi tantùm Synodo planè adversum, sed etiam à mente Socratis alienissimum esse, rectè censet Jacobus Gothofredus *ad l. 3. C. Th. de fid. cathol.* Disimulari tamen interim nequit, malè confundi à Socrate sententiam dicti canonis secundi Synodalis cum lege Theodosii jam dictâ. Alius est Concilii, alius Imperatoris scopus. Dicto enim canone limites diœceseon à Synodo Nicænâ præscriptos servari debere decernitur; Sed in constitutione Imperatoriâ designantur Episcopi, quibus cum ad evitandas hæreses communionis vinculum constringi debeat, quanquam ipsum hoc etiam jam ante à Concilio, sed alio tempore, & aliis verbis definitum fuerit.

V. Sed ne quid iniqui de Socrate statuamus, præstat ejus sententiam ex ipsâ Theodosii Constitutione, ad quam provocat, tum & ex Sozomeni *lib. 7. c. 9.* verbis interpretari. Nempe, propositum fuerat & Synodo, & Theodosio lege publicâ synodale decretum confirmanti Macedonianam & reliquas hæreses profligare. Id ut obtinerent, statuerunt, Episcopos istis hæresibus addictos dejici sede & expelli debere, nec alios posthac eligendos esse, nisi qui fidem Nicænam amplecterentur, quique undecim illis Episcopis, quos recenset Theodosius, communionem juncti essent. Episcopi namque illi ideò designabantur, quia ut ait Sozomenus *d. l.* egregia de illis constabat fama, quod Ecclesias suas sanctissimè gubernarent, & religiosè præessent. Adeoque id datum est non præcipuè sedium dignitati, sed personarum gravitati, ut ab iis Episcopis, qui integræ vitæ & orthodoxæ religionis essent, tanquam à quibusdam capitibus, communionis jura manerent per unamquamque diœcesin. Petr. de Marca *de concord. Sacerd. & imp. lib. 1. c. 3. n. 9.* Patriarchiæ igitur istæ, quæ temporariæ erant, & personales, κατὰ χρηστῶς accipiendæ sunt non de jure aliquo & dignitate aut privilegio Episcopalibus sedibus attributo, sed de jure & consortio communionis Ecclesiasticæ, quæ retineri debuit cum selectis illis à Synodo Episcopis, ut scilicet illis solis communicaretur, qui communionem juncti essent. Nectario quoad Constantinopolin, & cæteris Episcopis, quoad Ægyptum, Orientem, Asianam, Ponticam & Thracicam. Idcirco enim nomen cujusque Episcopi exprimitur, ut consortium hoc in religione personale esse intelligatur, neve quis, quod personæ tribuitur, ad sedem applicet, aut per eam continuari hoc vinculum debere contendat.

VI. Non pigebit ipsam hîc legere constitutionem, uti habetur in Codice Theodosiano *l. 3. de fid. cathol.* Verba hæc sunt: *Episcopis tradi omnes Ecclesias*

Ecclesias mox iubemus, qui unius majestatis atq; virtutis Patrem, & Filium & Spiritum S. consistunt, ejusdem gloriæ, claritatis unius, nihil dissonum profandâ divisione facientes, sed Trinitatis ordinem, personarum assertionem, & divinitatis unitatem. Quos constabit communione Nestarii Episcopi Constantinopolitane Ecclesiæ, Timothei nec non intra Ægyptum Alexandrinæ Urbis Episcopo esse sociatos. Quos etiam in Orientis partibus Pelagio Episcopo Laodicensi, & Diodoro Episcopo Tarsensi: in Asiâ nec non Pro-Consulari, atq; Asianâ Diœcesi, Amphiloquio Episcopo Iconiensi, & Optimo Episcopo Antiocheno: in Ponticâ Diœcesi Helladio Episcopo Casariensi, & Otrejo Meliteno, & Gregorio Episcopo Nysseno: In Thraciâ (hoc verbum suppleri debere notat Marca & Gothofredus dd. ll.) Terentio Episcopo Scythiæ, Martyrio (ita legendum pro Marmario) Episcopo Marciopolitano communicare constitit. Hos ad obtinendas Catholicas Ecclesias ex communione & consortio probabilium (h. e. de quibus constat, quod probam & orthodoxam religionem sequantur) Sacerdotum oportebit admitti. Omnes autem qui ab eorum, quos commemoratio specialis expressit, fidei communione dissentiant, ut manifestos hereticos ab Ecclesiis expelli, neq; his penitus posthac obtinendarum Ecclesiarum Pontificium facultatemq; permitti, ut verè ac Nicenæ fidei sacerdotia casta permaneant: nec post evidentem præcepti nostri formam malignæ locus detur astutia. Perspicuè hinc patet, patriarchiam istam, quam vocat Socrates, non perpetuam, neq; ad sedes Episcopales alligatam, sed personarum contemplatione propter emendatam vitæ & fidei rationem, quam sequerentur, in exemplum propositam fuisse, quod religiosè suis Ecclesiis præessent, ut ex habitâ cum illis communione reliqui Episcopi dignosci possent. Guilielmus tamen Beveregius ad can. 2. concilii CP. in secundi nihilominus propriè acceptum vult vocabulum *πatriαρχίας*, dicitq; duo in verbis Socratis contineri capita: in priori de constitutione patriarcharum in isto concilio factâ agi; in posteriori autem de Episcopis illis, quibuscum debeat esse communio. Neq; enim existimandum est, inquit, eos quos nominat à Concilio constitutos esse, cum plerosq; eorum si non omnes, dempto Nestario, ante celebratum hoc concilium locis ibi memoratis profuisse constet; ac propterea hæc verba ad constitutionem patriarcharum nullo modo referantur, neq; ii omnes inter patriarchas, quos tunc temporis constitutos asserit, recensentur. Sc: Reddit enim verò hæc interpretatio Socratem utcumq; excusatum, aut potius reddere saltem conatur, eam tamen ferre non videntur ipsa Socratis verba. Postquam enim dixisset, constitutos fuisse in isto Concilio patriarchas, provinciarum divisione factâ, immediâtè subnectit: *καὶ κληροῦται Νεὐτάρῳ μὲν τὴν μεγαλόπολιν &c.* Et porro: *καὶ Ὀτρεῖῳ ὁ τ' ἐν Ἀρμενίᾳ μελιτηνῆς τὴν Πατριαρχίαν ἐκκληρώσαστο &c.* Hæc & reliqua, quæ sequuntur, verba satis ostendunt, explicare voluisse Socratem, quâ ratione divisio provinciarum facta fuerit, & quæ cuiq; portio cesserit. Id enim in-

nuunt verba κληρέσι : ἐκκληρώσατο : λαγχάνουσιν : προσνεμήθη : ἐπέθεσαν. Quibus nequaquam opus fuisset, si cum Theodosio solum commemorare Episcopos voluisset Socrates, quorum communionem amplecti quisq; debeat. Atq; hinc certum est, quod ante dixi, confundi à Socrate sententiam canonis CPni cum lege Theodosiana.

VII. Post Socratis ætatem certiora occurrunt monumenta, quod Patriarchæ nomen adaptari cœperit Episcopis illis, qui integras diœceses regebant, & auctoritatis principatum in illis tenebant. In Concilio enim Chalcedonensi Leo Episcopus Romanus sæpè Patriarcha appellatur. In actione tertiâ aliquot inveniuntur libelli à Theodoro, Ischyrione, Athanasio & Sophronio confecti, quorum inscriptio hæc est: *Sanctissimo & Beatissimo universali Archiepiscopo & Patriarche magne Romæ Leoni &c.* Ipsi etiam iudices Cognitores patriarcharum nomine exarchos diœceseon compellant. Ab eo tempore usus vocabuli in hoc significato ita placuit posteritati, ut eo nihil frequentius in scriptis Ecclesiasticis, Justiniani in primis ævo, occurrat. Vid. Jac. Sirmond. *adventorie part. 2. c. 3. p. 76.* Eâ ipsâ tamen ætate alius in Oriente, alius in Occidente hujus vocis videtur in valuisse usus. In Oriente enim illi ferè patriarchæ dicebantur, qui integræ diœcesi & pluribus metropolitanis præfecti erant. At in Occidente dicebatur etiam Archiepiscopus quandoq; Patriarcha. Ita Episcopus Aquilejensis Patriarchæ nomen sustinebat, etsi nulli ei subditi essent metropolitani. Ita autem dicebatur propterea, quod Reges Gothorum Italici Regni Episcopos patriarcharum nomine condecorarent, uti testatur Epistola Athalarici Regis ad Johannem Papam apud Baronium *ad ann. DXXXII. n. 36.* Et hic ipse titulus post sectionem Episcopatus Aquilejensis etiam Gradenfi Episcopo adhæsit, uti patet ex *epist. 2. Leonis IX.* Sed & Lugdunensis Episcopus in Concilio Matisconensi II. apud Gregorium Turonensem *lib. 5. c. 20.* Patriarcha appellatur. Vid. Baron. *ad Ann. DLXX. n. 10.*

II. Perpetuò tamen & jure profus singulari inter Patriarchas omnes, quotquot eo nomine insigniti fuerunt, in Ecclesiâ eminuerunt & quasi proprium id nomen sibi fecerunt, celebriorum quarundam sedium Episcopi. Dixi in capite antecedente, ex celebritate Urbium aut civitatum jus quoddam eximium accessisse civitatum istarum Episcopis. Inter civitates omnes, ex quibus imperium Romanum constabat, maximè conspicuæ erant tres potissimùm. Roma Orbis domina, Alexandria Ægyptiaci Regni princeps, & Antiochia Regina Orientis. Eas inter se comparaverat Geta, cum fratre Antonino Caracallâ imperium divisurus, atq; ideò sedem sibi elegerat Antiochiam vel Alexandriam, quod Urbes istas magnitudine haud longè infra Romam existimaret, apud Herodian. *lib. 4. c. 3.* Alexandriam Urbem *pulchram* item *auream* vocat Athenæus: *magnam*, Concilium Chalcedonense: Eunapius, *alterum quendam orbem terrarum.*

Ejus

Ejus amœnitatem & amplitudinem describit Achilles Tatius de *Clitoph.* & *Leucipp. amor. lib. 5. in pr.* cujus hæc inter alia præcipuè notanda veniunt verba: *Urbis amplitudo cum pulchritudine & magnitudo cum multitudine habitatorum ita certabat, ut neutra alteri cederet. Nam & illa continente major, & hæc innumerabilis erat. Porro intuenti mihi civitas amplior apparebat, quam ut habitatoribus compleri posset: populus autem tam numerosus videbatur, ut aliquâne Vrbe contineri valeret, dubitare cogerer.* Eandem cum prolixius descripsisset Diodorus Siculus *lib. 17. bibl. hist. c. 52.* de multitudine incolarum refert, eo tempore, quo in Ægyptum ipse appulerit, ultra CCC. millia liberorum capita in illa degentium numerata fuisse. Sic & Antiochiam, decoram civitatem vocat Theodosius Imp. in *l. 159. C. Theod. de decurion.* eaq; duplici elogio, *μεγάλης ἔξ καλῆς* insignita fuit apud Philostratum *in vit. Apollonii cap. 12.* constititq; ex quatuor contiguis Urbibus, quarum quælibet proprio muro cinctâ, omnes tamèn simul communibus mœnibus claustræ fuerunt. Ammianus Marcellinus eam Orientis pulchrum apicem, Hieronymus *epist. 16. ad Pammach.* totius Orientis metropolin appellat.

IX. Tam celebres & copiosæ cùm istæ fuerint civitates, mirum non est, earum Episcopos præcæteris eminuisse, & singularibus planè privilegiis atq; prærogativis potiores fuisse. Id enim jam sæpè dixi, ex celebritate Urbium præcipui quid accessisse earum Episcopis. Cùm igitur sub initiis Christiani nominis in toto Orbe terrarum maximè conspicuæ essent tres istæ civitates, Roma, Alexandria, & Antiochia, maximusq; ex variis gentibus in illis hominum confluxus & concursus quotidie fieret, hoc inde Ecclesia lucri reportavit, ut Episcopi istarum Urbium & ipsi conspicui magis atq; præ reliquis honorati existerent. Idq; moribus primùm & consuetudine invaluit, donec per Ecclesiasticum decretum in Concilio Nicæno eâ de re sanctio facta est, ut tres isti Episcopi secundum antiquos mores privilegia sua integra & inviolata retineant. Eaq; prima in jure Ecclesiastico circa istas prærogativas occurrit constitutio. Ex isto tamèn canone, qui sextus est, patet, tres illos Antistites Episcoporum tantùm, mox etiam Metropolitanorum nomine insigniri. Idem illi in Concilio Constantinopolitano Exarchi diœceseon, & tandem in Concilio Calchedonensi Patriarchæ dicti fuerunt. Hic enim fuit progressus istorum nominum, & hæc eorum *ἀνελάθη.*

X. Rectè enim adversus Henricum Valesium thesin suam supponit & sustinet Guilielmus Beveregius *ad can. 6. Concil. Nicæni*, in hoc canone nihil adhuc tùm contineri de jure Patriarchico, quale postea concessum fuit, aut moribus primùm invaluit, sed patribus Nicænis unicum hoc propositum & animo conceptum fuisse, ut Episcopis illis confirmarent jura Metropolitana, quæ jam ex consuetudine recepta haberent. Rectè verò etiam hoc

hoc afferit porro, canonem hunc viam patefecisse, & occasionem dedisse, ut Episcopales illæ sedes paulatim in Patriarchales evectæ fuerint. Illustraverat eorum gloriam & honorem, quod in tam frequenti totius Catholicæ Ecclesiæ Concilio, tam honorifica eorum mentio specialiter facta fuerat, quodq; tam magnifico decreto sedes eorum cohonestarentur. Hinc adeo in omni loco, inq; omni specie honoris priores potioresq; habiti reliquis metropolitanis omnibus palmam præripuerunt, qui etiam haud gravatim eos tam illustribus honoribus auctos venerabantur, sibiq; præferri haud indignè ferebant. Et ex hoc cultu gravissima tandem illa exorta est auctoritas, quæ in universâ Ecclesiâ non *πρεσβυτερίας* tantum, sed *ἐξουσίας* etiam ratione dignitates reliquas omnes superavit, & paucissimis in toto terrarum Orbe contigit, uti mox dicam.

XI. Apud Græcos frequenti in usu est *ἐξάρχης* vocabulum, quod ducem vel principem alicujus rei conficiendæ aut constituendæ significat. Quomodo, qui coryphæus, sive præfultor in choreâ est, is græcis etiam *ἐξάρχης* dicebatur; unde *ἐξάρχειν*, est canendi vel saltandi facere principium, & aliis incentivum dare. If. *Causabon. exerc. 15. n. 12.* De officiis & dignitatibus Ecclesiasticis id sæpè usurpatur, sed diversimode, pro diversitate vocum, quibus jungitur. *Ἐξάρχης* enim *ἑπαρχίας* Metropolitanus est, qui integram regit provinciam & universos in eâ Episcopos. Occurrit istud vocabulum, atq; ita explicatur in *can. 6. Concilii Sardicenis*, ubi dicitur, Episcopum absentem moneri debere *διὰ γραμμάτων ἐξάρχης ἑπαρχίας, λέγω δὴ τῶν ἑπισκόπων τῆς μητροπόλεως.* Per literas exarchi provinciam, hoc est, Episcopi Metropolitanæ. *Ἐξάρχης* autem *διοικήσεως*, à Latinis etiam exarchus dioceseos dictus, cum Patriarchâ coincidit, eandemq; dignitatem sustinet, & metropolitanos superior est. Hinc enim in Concilio Calchedonenfi statutum est, *c. 9. ut si cum provincia metropolitanæ Episcopus vel Clericus controversiam habuerit, Dioceseos exarchum adeat. Quæ verba in confirmatione suâ ita reddit Justinianus Novell. 123. c. 2. Ὁ τῆς διοικήσεως ἐκείνης μακαριώτατος πατριάρχης τὸ πρῶγμα κρινέτω.* Dioceseos illius Patriarcha causam judicet. Patriarcham pro exarcho dioceseos substituens. Quâ ratione verba canonis etiam explicat Alexius Aristenus, *ὅτι τῶ ἐξάρχῳ τῆς διοικήσεως, ἤτοι τῶ Πατριάρχῳ, ὃν ἐν πελάγειν οἱ τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων μητροπολίται,* apud dioceseos exarchum sive Patriarcham, cui subsunt provinciarum illarum Metropolitanæ, litigare debet. Vid. *Christoph. Justell. ad Cod. Can. Eccles. African. p. 52. 53.*

XII. In hunc censum venerunt olim etiam illi, qui in diocesibus Asiatica, Ponticâ & Thracicâ primi & præcipui erant Episcopi, Ephesinus scilicet, Cæsariensis, & Heracleota, qui propterea Exarchi dioceseos dicebantur. Asiatica namq; diocesis undecim habebat provincias. Earum prima &

præ-

præcipua erat Asia ipsa, & in eâ metropolis Ephesus. Metropolitanus igitur Ephesus Exarchus erat diœceseos. In Ponticâ itidem undecim erant provinciæ, aut secundum alios decem. Eminerat in illis Cæsarea civitas Cappodociæ, quæ præcipua erat provincia. Et sic Episcopus Cæsariensis Exarchus erat diœceseos. Sic & Thracia sex habebat provincias. Prima fuit Europa: Metropolis ejus Heraclea. Heracleæ ergo Episcopus, Exarchus diœceseos Thracicæ dictus fuit. Præter istas tres diœceses in imperio Orientali duæ adhuc erant, de quibus supra dixi, Oriens scil. & Ægyptus. Ægyptiacæ diœcesi unus præerat Episcopus Alexandrinus. In Orientali vero sive Orientis diœcesi unus Antiochenus. Tot igitur, hoc est, quinque in Orientis Imperio fuerunt Exarchi. Et non duo tantum hi ultimi, sed priores etiam illi tres dicti fuerunt Patriarchæ, erantq; omnes *ἀρχιεπίσκοποι*, & suæ quisq; diœceseos primates. Sed tres illi Patriarcharum & nomine & gradu exciderunt, postquam Patriarchæ Constantinopolitano subiecti fuerunt, quod à Concilio Chalcedonensi factum, alio tempore ostendam. Sunt verò qui putant, neque in statu quidem Patriarchico tribus illis Exarchis alia *δικαία πατριαρχικὰ* competiisse, nisi quod à comprovincialibus Episcopis ordinarentur, nulliq; Patriarchæ subiecti essent; in reliquos verò metropolitans nihil quicquam jurisdictionis habuisse, & sic inter ipsos Exarchos discrimen haud exiguum fuisse. Ego nunc litem hanc non facio meam. Videri potest Jacobus Gothofredus *ad l. 3. C. Theodos. de fid. cathol.* Autor Eucharistici *de Eccles. suburbicar. part. 2. c. 2.*

XIII. Propter istam subjectionem, quam ex Concilii Decreto incurrisse dixi Exarchos diœceseon Asianæ, Ponticæ & Thracicæ, inter Patriarchas illi deinceps connumerati amplius neutiquam sunt, sed pro Metropolitanis tantum habiti, ita tamen, ut Exarchi diœceseon nihilominus adhuc dicerentur, non quod totam regerent diœcesim, aut totius diœcesis, cujus Exarchi vocabantur, metropolitans sub se haberent, sed quod inter metropolitans universæ diœcesis principem locum obtinerent, & primi præcipuiq; primates & exarchi essent, *πρωτόθρονοι* inde dicti. Reliqui verò, qui ita eminuerunt, Episcopi, Romanus, Alexandrinus, & Antiochenus non retinuerunt tantum dignitatem suam, sed & auxerunt, & nova quotidie incrementa addiderunt. Tribus illis adnumeratus fuit in Concilio Chalcedonensi Episcopus Hierosolymitanus, qui quidem tempore Concilii Nicæni metropolitanus tantum erat, nec verus quidem & propriè dictus, sed nomine & honore tantum talis, quippe qui subiectus manebat Episcopo Cæsariensi veteri illius provinciæ metropolitæ. Sed postquam illi in Concilio Chalcedonensi tres Palæstinæ subicerentur, ipse quoq; Patriarchæ nomine insigniri cœpit. Tandem etiam Constantinopolitana Sedes in *πατριαρχικὴν* erecta est, tribus antea nominatis diœcesibus Asianâ, Ponticâ

& Thracicâ ei subjectis, quod itidem factum in Concilio Calchedonenfi, vti suo loco latius erit dicendum.

XIV. Sic igitur quinque habemus Sedes Patriarchales & totidem Patriarchas, tanto in honore olim penes Ecclesiam & Rempublicam constitutos. Inter quos ipse etiam Episcopus Romanus refertur ab Isidoro apud Gratianum *c. clericos dist. 21.* secus atque volunt hodiè nonnulli, qui Pontificis Romani dignitatem planè ex sortem esse, & Patriarchalem superare, nec Patriarcham dici debere contendunt. De ordine verò & *sedes*, quam inter se servare debeant, hæc apud Gratianum *c. renovantes dist. 22.* ex Synodi VI. Constantinopolitanæ decretis, leguntur verba: *Renovantes sancti Constantinopolitani decreta Concilii, petimus, ut Constantinopolitana sedes similia privilegia, quæ inferior Roma habet, accipiat, non tamen in Ecclesiasticis rebus magnificetur ut illa; sed hæc secunda post illam existens priusquam Alexandrina sedes numeretur, deinde Antiochena, & post eam Hierosolymitana.* Ita legitur in antiquioribus editionibus, ad quas rectè notat Antonius Contius, Gratianum vel falsasse canonem, vel in falsum librum falsamq; translationem incidisse. Primum quod inferiorem Romam vocet, cum seniore scribere debuerit. Deinde quod negativè legat ea verba, *non tamen in Ecclesiasticis rebus magnificetur ut illa*, cum affirmativè scribere debuerit, uti ex antiquo Hilarii Pictaviensis exemplari græco comprobatur. Contio adstipulatur Antonius Augustinus Archiepiscopus Tarraconensis *de emendat. Gratiani lib. 1. dial. 9.* Et puduit hujus corruptionis Censores Gregorianos, qui textum ita emendarunt, ut sententiam planè contrariam contineat, hoc modo: *Similia privilegia, quæ superior Roma habet, accipiat, nec non in Ecclesiasticis rebus magnificetur, ut illa.*

XV. Rectè autem de ordine Patriarcharum subjungit Gratianus: *Hinc datur intelligi, quod Alexandrina Ecclesia de secundâ facta sit tertia, & Antiochena de tertiâ sit quarta, nisi forte quis duas contendat esse secundas, ut Constantinopolitanam & Alexandrinam parem suæ dignitatis velit locum obtinere.* Repetitus est is ordo in Synodo Constantinopolitanâ IV. quam Græci octavam Oecumenicam dicunt, *can. 21.* eumque Gratianus *d. l.* his verbis recenset: *Definimus neminem proors mundi potentum quenquam eorum, qui patriarchalibus præsunt sedibus in honorare aut movere à proprio throno tentare: præcipuè quidem sanctissimum Papam Senioris Romæ: deinceps Constantinopoleos Patriarcham: deinde verò Alexandria & Antiochie ac Hierosolymitanorum.* Et hic ordo seculis deinceps sequentibus accuratè observatus fuit, uti patet *ex c. 23. X. de privileg. & novellâ Justiniani 131. c. 2.* nisi quod Gelasius Papa decreta Conciliorum Constantinopolitani I. & Calchedonenfis parum attendens, Sedem Alexandrinam immediatè subjunxerit Romanæ. Id quod factum putat Didacus Covarruvias *lib. 4. var. resol. c. 14. n. 13.* ex eo, quod Gela-

Gelafius Leonis I. vestigia secutus, admittere noluerit istam Patriarchæ Constantinopolitani à Conciliis decretam *ισοτιμία*.

XVI. Quæ diximus hæctenus, abundè ostendunt, quâ ratione ad culmen istud honoris & potestatis Ecclesiasticæ ascenderint Patriarchæ, quibusq; modis *εξουσίαν* suam obtinuerint. De singulis dicemus mox plenius. Canonistæ autem hic longè aliam comminiscuntur prælationis rationem, ad Petri Apostoli destinationem præcipuè respicientes, atq; inde dignitatem Ecclesiarum æstimantes. Audiamus ipsa eorum verba, ne quid temerè nobis excidat. Sic enim Augustinus Barbosa *de offic. & pot. Episcopi part. 1. tit. 3. c. 1. n. 3. seqq.* Alii melius considerant, tres tantum Ecclesias Patriarchales à principio fuisse, quas beatus Petrus instituit, scilicet Romanam, Alexandrinam & Antiochenam. Romanam, quia ad eam jubente Domino ex Antiochiâ cathedram suam transtulit Petrus, tum quia Petri & Pauli glorioso martyrio coronata est: Alexandrinam, quia B. Petri nomine à Marco Evangelista ejus discipulo consecrata est: Antiochenam, quia prima fuit B. Petri sedes, & ideo ejus nomine eam celebrat Ecclesia, ibidemq; primum Christianorum nomen accepit initium. --- Postmodum idem honor Imperatorum precibus Constantinopolitane Ecclesie à summis Pontificibus datus est, ut scil. post Romanum Pontificem primatus honorem haberet. Deinde quia moribus & antiqua traditione Episcopo Hierosolymitano, quamvis Cesareæ Archiepiscopo suffraganeus esset, honos deferabatur, ut sederet statim post Patriarchas etiam supra suum Archiepiscopum, hujusmodi honorem servandum illi esse statuit Nicæna Synodus. In ulteriori explicatione conjungit argumentum à celebritate Urbium & Imperio Civili in illis exercito, cum aliàs non satis accomodata videretur ratio superius adducta, cur Alexandrina sedes præstantior esse deberet Antiochenâ. Fatendum, inquit, B. Petrum in illis tribus civitatibus potius quàm aliis totius Orbis Patriarchales Ecclesias erigendo ad locorum amplitudinem & dignitatem respexisse, ut scil. in eis locis, in quibus erant gentilium primates, primi essent legis Evangelicæ prælati. --- Ex quibus jam facillè constat, jure optimo Ecclesiam Romanam obtinere primatum, tum propter auctoritatem Petri, tum quia Roma Regia est Imperatorum Sedes. --- Constat etiam ratio, quare Alexandrina Ecclesia præcedat Antiochenam. Quamvis enim Antiochena erecta fuerit à Petro ante Alexandrinam, quæ ejus nomine à Marco fuit instituta; quia tamen præfectum Alexandrina, quæ Augustalis dicebatur, ab Augusto suo nomine insignita, magnificentia præ cæteris ab eodem fuit nobilitata, meritò superior erat præfecturâ Syriæ, ad quam Antiochia pertinebat. Sc. Barbosam refert & sequitur, ut solet, Nicolaus Rodriguez Fermosin. *ad tit. de offic. Archipresbyt. q. 2. n. 50. seqq.*

XVII. Johannes Azorius *institut. moral. part. 2. lib. 3. c. 36. ἀμφοτέρω*, & relatistantum sententiis, nihil omninò definit ipse, nisi quod ultimæ

magis accedere videatur. Quintò, inquit, queritur, quid causa fuerit, cur post Romanum Pontificem primum tres, deinde quatuor Ecclesie patriarchalem honorem potissimum adeptæ sint? Pleriq; arbitrantur, primum tres tantum Ecclesias fuisse patriarchali dignitate præditas, Romanam, Alexandrinam & Antiochenam; has verò tres eam dignitatem adeptas fuisse ob honorem, primatum & dignitatem Petri principis Apostolorum, qui primum sedit Antiochia & deinde Roma, & Antiochia suffecit Euodium, cui successit Ignatius, & Alexandriam misit Marcum Evangelistam, cui successit Annianus. Aliis verò hoc non ita certum esse videtur. Cur enim, inquiunt, plures Ecclesie eadem autoritate & honore patriarchali donatæ non sunt, cum Petrus in plures Ecclesias discipulos miserit, quibus præfuisse perhibentur? --- Cur item Alexandrina Antiochenam præcessit, cum Antiochena Ecclesie ipse Petrus præfuerit, Alexandrina verò Marcus? Cur itidem postea Constantinopolitana & Hierosolymitana, in quibus Petrus non sedit, nec aliquis ex ejus discipulis, patriarchalem honorem natæ fuerit? Unde colligunt, quatuor illas Ecclesias id honoris & dignitatis obtinuisse ob Urbium ipsarum amplitudinem, dignitatem, & majestatem. Alexandria enim Romanorum Principum & Imperatorum auctoritate maximum jus obtinuerat in tota Ægypto, Libya & Pentapoli, ut patet ex officio præfæti Augustalis l. i. ff. de offic. præf. Augustal. Antiochia post Græcorum Imperium in Oriente auctoritate præstabat. Constantinopolis Græcorum Imperatorum curiâ, majestate, & dignitate pollebat. Hierosolyma verò datus est patriarchalis honor eo, quod fuerit Christi Domini præsentia, sermone, doctrinâ, gestisq; rebus cobonestata & illustrata. Imperatorum verò Græcorum importuno studio & Urbis Constantinopolitanæ Patriarchæ ambitu & fastu factum est, ut Constantinopolitanus Patriarcha, Alexandrino, & Antiocheno, & Hierosolymitano præcederet.

XIIII. Haud paulo clarius mentem & sententiam suam exponit Theophilus Raynandus lib. de coron. Pontif. pag. 28. seq. Vera ratio, inquit, cur tres illæ Urbes, Romana, Alexandrina & Antiochena, solæ habitæ sint patriarchales, ducenda est ex eo, quod S. Petrus illarum fuisset particularis Episcopus. In tractatu contra Græcos edito à Stevartio additur quarta, nempe Sedes Casareæ Palestinæ, cui Episcopus Hierosolymitanus, quantumvis eum S. Jacobus tenuisset, fuit subiectus, cujus subjectionis idonea ratio subministrari videretur ex eâ S. Petri sessione Casareæ, si veritate niteretur. Revera tamen ea quarta B. Petri sedes omnibus retrò antiquis incomperta fuit, ut & quarta illa Sedes patriarchalis. Deinde tamen ob reverentiam Domini per Concilium Nicænum adjuncta est patriarchalis sedes Eliæ, id est, Hierosolymitana. Non fuit tamen hic patriarchatus, quales ceteri, sed titulo tenus, & absq; jurisdictione, imò superstite subjectione ad Casariensem metropolin. Tandem annumerata etiam est sedibus Patriarchalibus Constantinopolitana ex favore principum, qui secundum deniq; locum, ei Ecclesie, inducta in ordine posteriorum sedium Patriarchalium magna varietate, in totius Orientis exitium extorserunt. Unde liquet, patriarchatum

tum illum, post alios jure locatum, fuisse planè dignitatem absq; sede. --- quia scilicet S. Petrus nunquam fuerat Urbis illius Episcopus particularis, quæ est characteristica sedis verè Patriarchalis, sedem cum dignitate & externo titulo habentis. Postea tamen laxato semel rigore vocis, abusio inducta est, quæ quilibet primates dicti sunt Patriarchæ.

XIX. Idem Raynandus de Romanâ, Alexandrinâ & Antiochenâ, earumq; inter se principatu differens, pag. 21. hunc in modum statuit. Quamquam Petrus etiam fuerit Episcopus Alexandrinus & Antiochenus, ipsi tamen ut Pastori universali successit non Alexandrinus Episcopus, sed solus Romanus. Sicut enim S. Petrus non ex suo mero arbitrio, sed ex Christi imperio, sedem Pontificiam Romæ constituit: ita inde avellere eam postea non potuit, ut neq; id possint ejus successores, quicquid visum sit Soto & Mendoza &c. Paulo ante pag. 18. dixerat: Non enim, qui Pontificatum Romanum verè inivit, etiam si aliò se transferat, sedem idcirco mutat, sed alibi degens sedem Romanam æquè habet. Et pag. 22. ostendit, Petrum per septennium aut paulo plus sedisse Antiochiæ, Alexandriæ autem Episcopatum tenuisse ad mortem usq;. Et pag. 26 ait: Et propterea Ecclesia Antiochena, in quâ S. Petrus aliquando personaliter sedit, posthabita est Alexandrinæ, in quâ S. Petrus forsitan nunquam personaliter sedit, quia Alexandrinam Petrus semper retinuit sibi, & quandum vixit, fuit ejus particularis Episcopus, Antiochenam verò post septennium dimisit, successore sibi in eâ Euodio &c.

XX. Plura aliorum dicta non addam, cum pleriq; omnes in eo consentiant, ex Petri Apostoli instituto sedes Patriarchales suam habuisse originem. Quod si jam probationes exegeris, & fundamenta assertionis requisiveris, recurrent illi ad autoritatem Anacleti, Innocentii I., Nicolai I. Gregorii Magni & aliorum Pontificum Romanorum, hoc est, ad testimonia domestica, eaq; interdum non satis candida, nec ad probandum argumentum, cui infervire debent, idonea. Certum tamen est, S. Petrum non solas tres istas Ecclesias, Romanam scilicet Alexandrinam & Antiochenam, sed multo plures sive suâ operâ sive per discipulos constituisse atq; fundasse. Et cur non reliquæ illæ eâdem patriarchali dignitate gaudeant, siquidem ad hanc obtinendam sufficiat Petrum autorem habere? Cur Alexandrina præfertur Antiochenæ, cum hanc ipse Petrus, illam verò discipulus ejus Marcus fundaverit? Quantum enim discipulis suis præstant Apostoli, tantum etiam prævalere debent Ecclesiæ ab ipsis his fundatæ. Cur deniq; Hierosolymitana Ecclesia, quæ fons & origo videtur totius Christianismi, ex quâ Petrus ipse & reliqui omnes Apostoli exierunt, & in quâ initium docendi & prædicandi fecerunt, in quâ deniq; Jacobus Apostolus resedit, cur inquam illa ab initio Christianæ religionis non habita fuit pro patriarchali? Et unde probabunt igitur, S. Petrum ex mero beneplacito & solo suo arbitrato sic statuisse atq; decrevisse, tres istas supra nominatas Ecclesias & non

alias debere esse patriarchales. Istas difficultates cum viderent nonnulli, in subsidium vocarunt celebritatem Urbium, & ex dignitate atq; eminentiâ earum simul dignitatem Episcopalem æstimarunt. Non malè quidem, nisi quod ad Petri institutum, omne adhuc momentum causæ referant, qui tamen de *πατριαρχία* instituendâ forte ne cogitavit quidem.

XXI. Patres Calchedonenses sedem Constantinopolitanam Patriarchalibus connumeraturi, non aliam reddunt instituti sui rationem, nisi quod Romana olim Ecclesia simile privilegium obtinuerit propter imperium civitati illi annexum. Etenim *sedis senioris Romæ* (sunt verba canonis 28. sive. 206. in *Cod. Can. Eccles. univ.*) quod *Urbs illa imperaret, Patres jure privilegia tribuerunt. Et eâdem consideratione moti centum quinquaginta DEO amantissimi Episcopi, aqua privilegia tribuerunt, sanctissime sedi novæ Romæ; re-ctè judicantes, urbem quæ & imperio & Senatu honorata sit, & equalibus privilegiis cum seniore regiâ Româ fruatur, etiam in rebus Ecclesiasticis non secus ac illa extolli ac magnificari, secundam post illam existentem.* Sufficiens visâ hæc fuit ratio Patribus Calchedonensibus, cur in patriarchalem dignitatem evehenda esset Sedes Constantinopolitana, sumpto exemplo ab Ecclesiâ Romanâ, quæ ideò tanta olim obtinisset privilegia, quod Urbs illa caput & sedes imperii esset. Nunc verò cum Constantinopolin imperium translatum esset, eodem jure ejus etiam Ecclesiam censerit & iisdem privilegiis ornari debere. Hæc scil. prima & præcipua ratio fuit, cur Alexandrina etiam & Antiochena Ecclesiæ primatum adeptæ fuerunt, quod scil. in istarum civitatum curiis negocia publica totius diœceseos agitantur, & ex concursu hominum quotidie illic commorantium, famâ & celebritate Urbes ipsæ reliquas universas & singulas superarent, & quod ita seculari potentiâ atq; dignitate emerent.

XXII. Nec tamen conficiendum inde est, propter quamvis aut cujusvis Urbis celebritatem, patriarchalem illic Ecclesiam illic constitui debere. Multum hic valet consuetudo, multum etiam intentio & animus imperantium, multum insuper Patrum in conciliis congregatorum decreta. Nec alligata est *πατριαρχία* splendori Urbis, quanquam ex eo augeatur auctoritas, si concurrant utrinq; sibiq; invicem lumen aliquod impertiant. Digna sunt verba Marci Antonii de Dominis, quæ hic legantur, ex *lib. 3. de Rep. Eccles. cap. 10 n. 20.* Non eo ipso, inquit, quo *civitas aliqua prius exigua, minusq; nobilis ad magnam evebitur secularem dignitatem, Curia præsertim Regali in eâ, tanquam primariâ & ordinariâ sedente, statim illius civitatis Episcopus fit Primas, aut Metropolitanus, aut Patriarcha. Potest tamen hæc nova evectio secularis esse causa sufficiens, ut Ecclesia in Synodis, maximè generalibus, sedem illam ornet privilegio primatûs: & id Constantinopolitanæ contigit Ecclesie. Nos tamen contendimus, tunc quando primum divisis provinciis, primates sunt instituti, dignitatem banc in eos Episcopos esse conjectam, qui in civitatibus essent*

essent seculari potentia insignibus. Itaque si Constantinopolis fuisset civitas imperialis, qualis fuit tempore Concilii primi Constantinopolitani, procul dubio ante Concilium Nicenum, aut etiam ejusdem Concilii tempore, non minus quam Romana, ex sola etiam consuetudine fuisset Patriarchalis Ecclesia Constantinopolitana. Verum tamen est, Ecclesie morem esse, si qua Civitas semel cepit habere Episcopum metropolitanum, quo tempore ipsa Civitas esset suae provinciae, sive Regionis sive Regni Metropolis, si postea Curia secularis mutetur, non statim primatus Ecclesiastici jus mutari. Cum tamen interim moneam, auctoritate etiam Principum, hoc ipsum aut mutari interdum solitum fuisse, aut de novo institui.

XXIII. His ita sufficienter expositis, videbimus nunc quasi in compendio jura Patriarcharum, quibus illi praeter ceteris Episcopis inclaruerint. Ea potissimum quatuor esse ait Guilielmus Beveregius ad can. 6. Concilii Niceni n. 3. & recenset hoc ordine. Primum est, quod non unam tantum provinciam subjectam habeat Patriarcha, sed integram dioeceseon ex pluribus provinciis constantem, qui propterea etiam exarchus dioeceseos appellari quandoque solet, uti supra dixi. Hac ratione, ut Episcopus Constantinopolitanus verus Patriarcha dici posset, in Concilio Calchedonenfi subjectae ipsi fuerunt non una tantum, sed integrae tres dioeceseos, Asiana, Pontica & Thracica, cum antea nihil tale habuisset. Secundum jus patriarchicum consistit in ordinatione Metropolitanorum suae dioeceseos. Idque non omisit Concilium Calchedonense, sed exsertis verbis concessit Episcopo Constantinopolitano can. 28. Ut *in Pontica & Asiana & Thracica dioeceseos metropolitani soli, praeter ea qui sunt in barbarico, Episcopi praedictarum dioeceseon ordinentur a praedicto sanctissimo throno sanctissima Constantinopolitana Ecclesia. Nimirum unoquoque metropolita earum ipsarum dioeceseon, una cum Episcopis provinciae ordinante provinciae Episcopos, ut divinis canonibus promulgatum est. Metropolitas vero earum dioeceseon ordinari a Constantinopolitano Archiepiscopo electionibus convenientibus secundum morem factis, & ad eum perlati. Tertium jus Patriarchale est, quod Patriarcha potestatem habeat celebrandi concilium sive synodum dioeceseos, & ad eam convocandi Metropolitanos suos. Talium Conciliorum meminit Justinianus Novell. 123, c. 10. & novell. 137. c. 4. actumque de illis in Concilio Constantinopolitano IV. quo in primis cautum fuit, ne patriarchales Synodi a provincialibus, quas Metropolitanus convocare solebant, ulla ratione impedirentur, utque quod speciale magis est, cedat generali. Quartum jus Patriarchicum in eo consistere dicitur, quod in omnibus causis ecclesiasticis Patriarchae summum & ultimum habeant iudicium. Sic enim legitur apud Justinianum, Novell. 123. c. 22. Si & a Clero, aut alio quocumque, aditio contra Episcopum fiat propter quamlibet causam, apud sanctissimum ejus metropolitam secundum sacras regulas & nostras leges causa iudicetur; & si quis iudicatis contradixerit, ad beatissimum Archiepiscopum & Patriarcham dioeceseos illius referatur causa, &*

ille secundum canones *Sedes huic præbeat sinem. Si vero contra metropolitanam talis aditio fiat ab Episcopo, aut clero, aut aliâ quâcunq; personâ, diœceseos illius beatissimus Patriarcha simili modo causam iudicet.*

XXIV. Et hæc essentialia ferè, uti vocat Bèveregius, & propria sunt Patriarcharum jura; Alia adhuc addit Antonius Dadinus Alteserra *ad c. 23. §. de privileg.* sed quæ pleraq; externa magis sunt, nonnulla etiam cum aliis communia. Quod enim *tertio* loco ponit privilegium, provocationem scil. à Metropolitano ad Patriarcham omisso Primæte, in eo verba Concilii Calchedonensis malè applicat, cum nulla omninò in *can. 9. §. 17.* ejus concilii statuatur appellatio per saltum, nec alius sit illic loci Primas diœceseos, à Patriarchâ, ad quem utpote superiorem omninò provocatio fieri debet à Metropolitano, iudice scil. prioris & proximæ instantiæ. *Quarto* loco refert Alteserra, Patriarcham suscipere posse alienos clericos sine consensu proprii Episcopi, idq; ex Balsamonis commentario *ad can. 17.* Synodi quiniæ sextæ probari putat. At verò Balsamon *d. l.* Constantinopolitano tantum & Carthaginensi Episcopo id tribuit, nec tanti illud est, ut patriarchale jus inde constituatur. *Quintum* jus Patriarchicum Alteserræ dicitur, quod pauperibus Laicis & Episcopis, qui sedes suas clade barbaricâ amiserunt, portiones seu *αἰδελφῶτα* à Patriarcha locupletioribus in monasteriis assignari queant. At neque hoc quidem singulare quid est, nisi id æstimetur ex eo, quod potestas illa in totam diœcesin sese extendat. Alias enim quivis Episcopus in suo districtu pauperum curam habere eisq; prospicere debet. Et in benè constitutis monasteriis & certus est locus, qui infirmatorium dicitur, & certus frater præpositus, infirmarius dictus, curam infirmorum gerens, & eleemosyna fratri custodienda traditur, qui omnes redditus & proventus in usus pauperum & peregrinorum fideliter convertat, uti legitur in statutis monasterii Cluniacensis. *Sextum* est, quod suspensus à collatione beneficiorum ideò, quod indignis ea contulerit, non relaxari queat à suspensione, nisi per Patriarcham ex constitutione Innocentii III. *in c. 29. §. de præbend.* Sed hoc reservatum est, & quidem recentius, quo veri Patriarchæ nunquam usi fuerunt olim. *Septimum* ei est, quod Patriarchæ habeant jus pallii, & *Octavum*, quod habeant jus crucis præferendæ per universam diœcesin. De quo utraque cum communia sint Archiepiscopis, infra commodior erit dicendi locus.

XXV. Qui jus Patriarchicum summatim & quasi in tabellâ proponunt, duas ejus constituunt partes, *τὴν πρεσβυτερίαν* & *τὴν πρεσβυτερίαν*. *Προσεδρίαν* verò duo vicissim summa faciunt capita, Metropolitanorum *χειροτονίαν*, & Synodorum provincialium *ἀναφορὰν*, aut etiam *ἐκκλησίαν* in Synodo patriarchali dijudicandam. Atque adeo, quod primo loco ex Beveregii sententiâ adduximus, integræ scil. diœceseos ex pluribus provinciis constantis subjectionem, id non tam jus innuit, quàm materiam, in quâ jus exer-

exerceri debeat. Tam necessarium tamen id est, ut Patriarcha verè & propriè dici nequeat, qui non integram sub se habeat dioecesin. Jura illa apud Græcos *πρεσβεία* dicebantur, sive, uti in Concilio Ephesino *can. ult.* explicantur, *ἡ δίκαια ἐξαρχῆς ἀνωθεν καὶ τὸ πάλαι κρατῆσαν ἐστὶν*, jura, quæ jam inde ab initio habet Ecclesia secundum antiquam consuetudinem. Privilegia vertit Dionysius Exiguus in *can. 6. Concilii Niceni*. Sed observandum est, duplicia referri in Scriptis Ecclesiasticis *πρεσβεία*, alia enim dicuntur *πρεσβεία τῆς μητῆς*, alia *πρεσβεία τῆς ἐξουσίας*, aut etiam *πρεσβεία* simpliciter. Et hæc distinctio non tantum inter Patriarchas, sed etiam inter metropolitanos locum invenit. Fuerunt equidem inter Patriarchas nonnulli, qui sola *πρεσβεία τῆς μητῆς* habebant, & prærogativam honoris, ut primi scilicet præcipuiq; essent totius dioeceseos metropolitæ, eamque dignitatem propterea consequerentur, quod primarias totius dioeceseos provincias regerent. Tales erant Asianæ, Ponticæ & Thracicæ dioeceseon Præfules, qui superiores quidem erant reliquis suis metropolitanis, sed solâ *μητῆ*, *ἐξουσία* verò in eos nullam habebant, etiam priusquam subjicerentur sedi Constantinopolitanæ & cum adhuc nomen Patriarcharum sustinerent.

XXVI. Sequioribus temporibus ad alios insuper *δικαία* ejusmodi patriarchalia ex benignitate Imperatorum pervenerunt. De Justiniano refert Nicephorus *lib. 17. c. 28.* quod patriæ suæ Achrido præcipuum honorem habens, Archiepiscopali eam dignitate decoraverit, Ecclesiamq; ibi liberam, quæ ipsa sibi caput esset, cum plenâ potestate constituerit, & primam Justinianam mutato nomine vocaverit. Operæ erit præcium ipsum hic audire Justinianum, *ἡ πρεσβεία non μητῆς tantum, sed ἐξουσίας etiam novo Archiepiscopo impertientem, & axiomata patriarchalia largisimè concedentem.* Sic autem ille in *Novell. 11.* *Multis & variis modis nostram patriam augere cupientes, in quâ primò DEUS præstitit nobis ad hunc mundum, quem ipse condidit venire, & circa sacerdotalem censuram eam volumus maximis incrementis ampliare, ut primæ Justinianæ patriæ nostræ pro tempore sacrosanctus Antistes, non solum metropolitanus, sed etiam Archiepiscopus fiat: & ceteræ provincia sub ejus sint autoritate, id est, tam ipsa mediterranea Dacia, quam Dacia Ripensis, nec non Mysia secunda, Dardania & Prævalitana provincia & secunda Macedonia, & pars secunde etiam Pannoniæ, quæ in Bacensi est civitate. Cum enim in antiquis temporibus Sirmii præfectura fuerit constituta, ibiq; omne fuerit Illyrici fastigium tam in civilibus, quàm in episcopalibus causis, postea autem Attilianis temporibus eisdem locis devastatis Apenninus præfectus prætorio de Sirmiana civitate in Thessalonicam profugus venerat, tunc ipsam præfecturam & sacerdotalis honor secutus est, & Thessalonicensis Episcopus non suâ auctoritate, sed sub umbrâ præfecturæ meruit aliquam prærogativam.* Cum igitur in presenti,

M

DEO

DEO auctore, ita nostra Resp. aucta est, --- necessarium duximus ipsam gloriosissimam praefecturam, qua in Pannonia erat, in nostra felicissimâ patriâ collocare. --- Et ideo tua beatitudo, & omnes praesate primae Justinianae sacrosancti Antistites Archiepiscopi habeant praerogativam & omnem licentiam, suam auctoritatem eis impertiri, & eos ordinare, & in omnibus suprascriptis provinciis primam habere dignitatem, summum sacerdotium, summum fastigium, a tuâ sede creentur, & solum Archiepiscopum habeant, nullâ communione ad eum Thessalonicensi Episcopo servandâ. Sed tu ipse, & omnes primae Justinianae Antistites sive ejus iudices & disceptatores, quicquid oriatur inter eos discrimen, ipsi hoc dirimant, & finem eis imponant, & eos ordinent: & nec ad alium quendam eatur, sed suum agnoscant Archiepiscopum omnes praedictae provinciae, & ejus sentiant creationem, & vel per se, vel per suam auctoritatem vel clericos mittendos habeat omnempotestatem, omnemq; sacerdotalem censuram & creationis licentiam &c.

XXVII. Scripta est ista novella ab Imperatore ad Catellianum primum Archiepiscopum à se creatum. Ex quâ oppidò notandum est, habuisse Imperatorem respectum ad regimen civile, & congruum ipsi visum fuisse, Ecclesiam etiam inde aliquam acquirere auctoritatem. Ait, Sirmii primum omne Illyrici fastigium tam in civilibus quàm in episcopalibus causis constituisse. Post excidium Sirmii, quod Attilianis temporibus contigit, Apennium praefectum praetorio Illyrici, sive is vicarius fuerit, è Sirmio Thessalonicam fugisse, eoque tunc commigrasse dignitatem praefecturae. Et ex hac Vicarii jurisdictione in Pannonias, quae posthac Thessalonicae exercenda erat haud parum amplificatam fuisse Urbis & Ecclesiae Thessalonicensis dignitatem. Translatâ praefecturâ in patriam Justiniani, quam Justinianam primam vocavit, etiam honores Ecclesiastici ut Episcopo loci illius conferrentur, suâ hâc constitutione disposuit. Reprehendit Justinianum Franciscus Bosquetus *ad Innocent. III. epist. pag. 176. & 177.* quod Thessalonicensem Episcopum non suâ auctoritate, sed sub umbrâ praefecturae ex Sirmio civitate accedentis, aliquam meruisse praerogativam scripserit. Et certum est praefectum praetorio Illyrici jam ante sedem suam habuisse Thessalonicam, uti patet ex Theodoreti *lib. 4. c. 17.* Praefectura autem Illyrici olim constabat ex Pannoniis, utroq; Norico, Dalmatiâ, Daciis, Moesiâ, Dardaniâ, Macedoniâ, Achajâ, Thessaliâ, utraque Epiro & Cretâ, teste Zosimo *lib. 2.* Tum temporis Sirmium, Pannoniae secundae civitas, caput erat Illyrici, & praefecturae Illyricianae Sedes, quod non ex allegatâ tantum Justiniani novellâ, sed etiam ex Ammiani *lib. 15.* constat. Postea verò divisum fuit Illyricum in duas partes; altera quidem, quae utramque Macedoniam, Thessaliam, utramq; Epirum, Achaiam, & dioecesein Daciae continebat, Orientis imperio adjuncta erat sub dispositione Praefecti praetorio Illyrici, qui Thessalonicam sedem suam habebat; altera autem Pannonias, utrumq; Noricum & caeteras provincias comprehendens Occidentis impe-

impe-

imperio relinquebatur, sub regimine Præfecti prætorio Italiæ & Vicario Sirmii. Quando ergo Justinianus ait, per translationem præfecturæ Sirmienfis aliquam Urbi & Ecclesiæ Theſſalonicenſi acceſſiſſe dignitatem, non intelligendum id eſt generaliter de præfecturâ Illyrici, ac ſi tunc primum in eâ civitate ſedem fixerit, ſed de jurisdictione Vicarii Sirmienſis, qui Occidentale Illyricum regebat, quod poſt vaſtationem Attilianam ea deinceps Theſſalonicæ, non Sirmii, exercita fuerit.

XXIIX. Hæc ratione Justinianus, dum patriam ſuam Achridum ſcil. quam Juſtinianam primam vocavit, illuſtriorẽ reddere cuperet, compactis in unam diceceſin aliquot provinciis & ex Epifcopi Theſſalonicenſis inſpectione revulſis, ſummum ſacerdotii ſaſtigiũ illic inſtituit, ita ut civitatis ejus Epifcopus deinceps Archiepiſcopi nomine veniret, re ipſa Patriarcha eſſet, & earum provinciarum metropolitanis daret jura, atque ipſe à Synodo ſua ordinaretur. Utrum autem dictus etiam aliquando fuerit Patriarcha, nunc adeo ſolliciti non ſumus. Certè, poſtquam Bulgari iſtas provincias invaſiſſent, atque illi Nicolaum I. Pontificem Rom. conſuluiſſent, utrum liceret ſibi Patriarcham conſtituere, noluit is prorsus denegare petiitum, ſed ulteriori deliberationi reſervat: *Requiſiſtiſ, inquit, ſi liceat in vobis Patriarcham ordinari, ſed de hoc nihil definitivè reſpondere poſſumus, priusquam legati noſtri, quos vobiscum mittimus, reverſi fuerint, & nobis, quæ inter vos multitudo ſit, & unanimitas Chriſtianorum pronuncient.* In reſponſ. ad Conſult. Bulgaror. c. 72. Sed & poſt Nicolaum I. Innocentius III. non dubitavit ad inſtantiam principis Calojohannis Baſilium Trinovitanum Epifcopum, cum eum Bulgariæ & Blachiæ primatem conſtitueret, Patriarcham vocare. Diploma reſertur in geſtis Innocentii III. quæ ex Bibliothecâ Collegii Fuxenſis edidit Franciſcus Boſquetus, ubi pag. 60. hæc habentur verba: *Te quoq; in regno Bulgarorum & Blancorum Primatem ſtatuiſmus, & Eccleſiæ Trinonitane præſenti privilegio autoritatem concedimus Primatiæ, ſtatuentes ut tu & ſucceſſores tui, qui tibi in Apoſtolice ſedis devotione ſucceſſerint, cæteros Metropolitanos Bulgariæ & Blachiæ præcellatis ratione primatiæ, & ipſi tibi & eis juxta formam Canonicam reverentiam Primati debitam exhibeant, & honorem. Fraternitatem tuam ſcire volentes, quod apud nos hæc duo nomina, Primas & Patriarcha, penè penitus idem ſonant, cum patriarcha & primates teneant unam formam, licet eorum nomina ſint diverſa &c.* Non invidet ergo Innocentius Bulgarorum Archiepiſcopo nomen Patriarchæ, cum utique jura patriarchica ille revera conſecutus ſit, modeſtè tamen & ſubobſcurè ſvadere videtur, ut primatis potius nomen acceptet, quod nihil omininò differat primas à Patriarchâ.

XXIX. Nihil omninò facit ad illuſtrationem Conſtitutionis Juſtinianæ ſupra adductæ, quod putant aliqui, effectum ejus in Synodo Trullanâ ſe exſcruiſſe, dum Juſtinianæ primæ Archiepiſcopus decretis Synodi illius

in ordine Patriarcharum subscripserit. Subscriptio namq; hunc in modum concepta est: *Ἰωάννης ἀνάξιτος Ἐπίσκοπος τῆς νέας Ἰερουσαλῆμ ὁρίσας ὑπέγραψα*. Ex quâ patet, Johannem istum non Justinianæ primæ, sed Justinianopolis fuisse Episcopum. Justinianopolis autem antea Constantia dicta Cypri fuit metropolis. Nec negari tamen interim potest, ipsum etiam jam olim *ἀντικέφαλον* fuisse, confirmatumq; id privilegium in Concilio Ephesino *can. ult.* cum potestatem ordinandi de factò sibi vindicasset Patriarcha Antiochenus, Postmodum verò in Synodo quinisexta five Trullanâ dicto Episcopo Johanni, qui Saracenis Cyprum occupantibus cum plerisq; suis Episcopis & plurimâ fidelium turbâ in Hellespontum profugerat, in duobus prospectum fuit, *per can. 39.* Primum, ut Constantia Cypri, five Justinianopolis privilegia sua in Concilio Ephesino confirmata, salva haberet, h. e. ut non subjecta esset Patriarchæ Antiocheno. Deinde, ut is ipse Johannes, quia Episcopos & Sacerdotes æquæ ac Laicos suos secum habebat, non tantum eadem privilegia etiam in Hellesponti provincia in suos exercere posset, sed etiam, ut ipsa Hellespontiorum provincia & Cyziceus quoq; Episcopus Provinciæ illius Metropolitanus, qui Constantinopolitano aliâs Episcopo subjectus erat, ei deinceps subesset. Absurdum scilicet visum fuerat Patribus in Synodo congregatis, ut Episcopus *ἀντικέφαλος*, dum hospes esset in alienâ provinciâ, nec Ecclesiæ aut diocesi suæ propter barbarorum incurfiones præesse posset, Ecclesiasticâ hâc suâ potestate privaretur, & alteri metropolitanò se inferiori subjiceretur. Sed optimè addit Aristenus *ad dict. can.* Postquam *Cyprus gentiliùm manibus liberata fuit, quæ in Hellesponto erant Metropoles, ad thronum Constantinopolitanum redierunt.* Ex quo rectè statuunt Doctores, aut personale fuisse ultimum hoc privilegium, solum Johanni indultum, aut temporale saltem, quoad sc. Cypria provincia à Barbaris occupata & detenta fuit.

XXX. Sed redeo ad Justinianum, qui dum ampliandî nominis sui cupidus, plurimas civitates eo insignivit, etiam Carthaginem Africæ Justinianam dici voluit. Quantas ille curas habuerit recuperatâ à Vandalis Africâ, in restituendo ejus regimine civili, videri potest ex ejus constitutionibus, quæ leguntur *t. t. Cod. de offic. pref. prat. Africa.* Non minores verò eundem habuisse circa Ecclesias restituendas, docet *Novella 38. § 131. c. 4.* Episcopum Carthaginis ad tantam dignitatem evehit, ut cum tota diocesis civilis ex ejus dispositione sub præfecto Prætorio septem contineret provincias, totidem etiam Episcopo Karthaginis propter Ecclesiasticum regimen subjectæ essent. Hinc adeò Episcopus ille *dict. novell. 38.* dicitur, separatus sanctissimus Sacerdos Carthaginis Justinianæ, qui venerando Concilio totius Africæ sanctissimis Ecclesiis præesse dignoscitur. Et *dist. novell. 131. c. 4.* ait Imperator: *Simili quoq; modo jus Pontificis, quod Epi-*

Episcopo Justinianæ Carthaginensis Africanæ civitatis dedimus, ex quo DEUS hanc nobis restituit, servari jubemus. Jus Pontificis, ait, τὸ δίκαιον τὸ δεχέμεν, à quo in verbis sequentibus jus metropoliticum δίκαιον μητροπολιτικὸν distinguit, ut majus quoddam & præstantius atq; eminentius jus Carthaginensi Episcopo tributum innueret. Est enim δεχέμεν, summum sacerdotium, quemadmodum δεχέμεν primus & summus Sacerdos. Ex quo fluit, Carthaginensem Episcopum patriarchica habuisse axiomata & Patriarcham hinc dici jure potuisse.

XXXI. Eundem cum Patriarchis gradum tenuerunt, qui sub postremis Græciæ Imperatoribus Catholici dicti fuerunt, eò quod eorum potestas non unâ provinciâ coercita esset, sed per plures, atq; sic per integram diœcesin se extenderet. De Armenis sive Armeniis id testatur Jacobus à Virriaco *hystor. Oriënt. c. 79.* *Habent autem prædicti Armeni proprium primatem, quem Catholicon appellant, cui cum summo honore & reverentiâ omnes à minimo usq; ad maximum tanquam alteri Papæ obediunt.* &c. Amplissimam ei subesse diœcesin, patet ex eo, quod scribit Otho Frisingensis *l. 7. c. 32.* eum Catholicum dici, milleq; Episcopis & ampliùs præfectum esse. Cæterum duo fuerunt ejusmodi Catholicorum genera. Alii ἀνοικίφαλοι erant, nulli Patriarchæ subjecti, sed ipsi revera Patriarchæ, quales fuere Seleuciæ, Armeniæ, Iberiæ, Bulgariæ Catholici. De Seleuciæ Catholico Concilii Nicæni canon Arabicus, 33. ex versione Francisci Turriani ita se habet: *Honoretur quoq; similiter sedes Seleuciæ, quæ est ex civitatibus Orientalibus, qui debeat etiam appellari nomine Catholici, & possit is ordinare Archiepiscopos, sicut faciunt patriarchæ.* Et canon. 34. *Si acciderit, ut necesse sit convenire Episcopos Græciæ, & fuerit præsens prælatus Seleuciæ, --- oportet honorare eum multum & magni facere, atq; extollere supra omnes Episcopos Græciæ. Siquidem ipse tenet locum Patriarchæ in Oriente. & sedes ejus in Concilio debet esse sexta post Episcopum Hierosolymitanum.* De Armeniâ hæc leguntur in veteri notitiâ Græcâ Episcopatum, temporibus Photii descriptâ: *Scire oportet hanc provinciam esse sui juris, minimeq; subditam Apostolicæ sedi, sed honorari tamen intuitu sancti Gregorii Armenia Episcopi & præesse ducentis Urbibus & castris.*

XXXII. Alii verò dicti Catholici Patriarchis subjecti erant, & nihil sine eorum consensu gerere, nec metropolitanorum ordinationes ullas facere poterant. Et propterea non Patriarchæ, sed veri erant metropolitani. Tales erant sub Patriarchâ Antiocheno Catholicus Persidis & catholicus Babylonæ: & sub Alexandrino Catholicus Æthiopiæ. De Catholico Persidis ita se habet ex Arabico canon Nicænus 35. *Non permittit magna Synodus, ut congregentur in provinciâ Persidis ad disponendum aliquid ad ordinem Ecclesiæ pertinens sine consensu & auctoritate Patriarchæ Antiocheni; quia quamvis prælatus Persidis sit loco Patriarchæ, & non querat aliud, præterquam quietem*

Et tranquillitatem ipsorum Persarum, tamen non licet immittere se ad constituendum ordinem Ecclesie, sed potius in omnibus sint Metropolitanis patriarcha obediens. Canon sequens 36. agit de Catholico Æthiopiæ: Ut non possint Æthiopes creare, nec eligere patriarcham; quin potius eorum prælatus sub potestate ejus sit, qui tenet sedem Alexandriae. Sit tamen apud eos loco Patriarchæ, & appelletur Catholicus; non tamen jus habeat constituendi Archiepiscopos, ut habet Patriarcha, siquidem non habet Patriarchæ honorem & potestatem. Sc: De Catholicis ejusmodi Episcopis videri possunt Petrus de Marca de primatib. pag. 120. Guiliehm. Bevereg. ad paraphrasin Arab. Concilii Ephejini pag. 216, Francisc. Bosquet. ad Innocent. III. epist. pag. 64.

XXXIII. Ut tractationem de patriarchis in genere tandem absolvamus, omittendum non est axioma istud, quod externo eorum splendori adaptant Canonistæ. Volunt nempe, Patriarchas Regibus aliisque principibus superiorem non habentibus pares esse, ideo scilicet quod multarum provinciarum regimen sustineant, Barth. Chafaneus in catal. glor. mund. part. 4. consid. 9. Sebast. Medices de legib. & statut. part. 1. q. 12. n. 9. traditq; post Speculatorem Lancellottus Gonradus in templ. omn. jud. lib. 2. c. 3. in f. Primatem seu Patriarcham, qui tribus Archiepiscopis præest, exprimere Regem, cui tres Duces subiecti sunt. Et quia tum ex decretis Conciliorum, tum & constitutionibus Imperatorum paria utriq; Romano & Constantinopolitano Episcopis, privilegia concessa observant, inde conficiunt, ratione hujus papalis similitudinis patriarchis etiam Romani Pontificis insigniis & ornamentis, veste scilicet rufâ, & equo albo phalerato, simul atq; freno & calcaribus deauratis uti liberè licere. Augustin. Barbosa de offic. & pot. Episc. part. 1. tit. 3. c. 1. n. 31. 32. Nicol. Rodringuez. Fermo. de offic. archiepisc. quest. 2. n. 35. 36.

XXXIV. Dum verò ita docent Canonistæ, non attendunt, repugnare id non Christi tantum intentioni, & Scripturæ sacræ, sed propriis etiam hypothefibus. Christus ipse, à quo omnis potestas ecclesiastica fluxit, & cujus vita exemplar est Ecclesie, quæ talis est, propositum, negavit regnum suum esse de hoc mundo, hoc est, ejus naturæ, cujus sunt cætera regna, addens, alioquin futurum fuisse, ut more aliorum Regum operâ militum uteretur Job, XVIII, 36. Et alibi ab hoc imperantium ordine prorsus separatos esse cupit discipulos suos. dicens: Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur: Vos autem non sic. Luc. XXII, 25. Ad quid ergo comparatio patriarcharum instituitur cum Regibus & principibus? ad quid eis phalerati equi, frenum & calcaria inaurata conceduntur? Deinde vero, dum ajunt Canonistæ, Patriarchas Regibus aliisque principibus superiorem non habentibus æquiparari, propria cædunt vineta. Hoc ipso enim largiuntur, Patriarchas superiorem non habere. At verò, quando de Pontifice suo Romano verba faciunt, ab eo solo omnem Patriarchalem

chalem dignitatem primò & immediatè proficisci, & in eo omnes thesauros dignitatum Ecclesiasticarum reconditos esse statuunt. Et sicigitur solus Romanus Episcopus principi superiorem non habenti par erit; reliqui Patriarchæ, dum dependentem habent auctoritatem, ad istud fastigium non pertingunt.

CAP. VI.

De Primatu Episcopi Romani.

I.

IN capite antecedente dixi, ab initio tres tantùm in univèrsâ Ecclesiâ fuisse patriarchas, Romanum scil. Alexandrinum, & Antiochenum, accessisse deinceps ex Conciliorum decretis alios duos, Constantinopolitanum & Hierosolymitanum, & hos quinq; exsuperante & perpetuâ ὑπεροχῇ in Ecclesiâ eminuisse, reliquos omnes, etsi vel Patriarchalia jura habuerint, vel patriarchæ etiam nomen aliquandiu sustinuerint, extra tamen quinarium istum numerum substituisse, & illis haudquaquam pares, judicatos fuisse. Videamus nunc speciatim, quanta unusquisq; ex quinq; illis habuerit privilegia, qualemque inter se gesserint conformitatem, & connexionem, atque respectum, observato ordine, qui jure Canonico præscriptus est, & initio factò ab Episcopo Romano. Sic enim constabit de formâ Reip. Ecclesiasticæ, de quâ tantùm à Gregorii VII. temporibus excitati fuerunt fluctus tantæq; inter eos, qui Christiani dici volunt, contentiones, & horrendæ persecutiones.

II. Sed hic illicò obstrepentes habeo Canonistas, quibus grave est audire, Episcopum Romanum inter patriarchas numerari. Volunt scilicet, Pontificem suum planè esse extra ordinem Patriarcharum, & supra illos, sedemq; Apostolicam (ita vocant κατ' ἐξοχὴν Ecclesiam Romanam) eximium aliquod principatus jus, non solum in Occidentis provincias, sed etiam in cæteras Orientis Ecclesias, quæ illi ut supremo capiti per Patriarchas suos connecterentur, obtinere. *Observatum est*, inquit Augustinus Barbofa *de offic. & pot. Episc. part. 1. tit. 3. c. 1. n. 2.* quod Romanus Pontifex non sic est habendus primus in ordine aliorum quatuor patriarcharum, sicuti est Constantinopolitanus respectu Alexandrini & Alexandrinus respectu Antiocheni, & Antiochenus respectu Hierosolymitani, quia in illo non est sola prelatio ratione loci aliorum patriarcharum, verum etiam est vera majoritas supremæq; potestatis. Atq; hinc sedem suam exsortem voluit esse Innocentius III. dum c. antiqua 23. x. *de privileg.* quatuor tantùm refert sedes Patriarchales, sanciendo, ut post Romanam Ecclesiam, quæ disponente Domino (hæc sunt ejus verba) super omnes alias ordinariæ potestatis obtinet principatum, utpote mater universorum Christi